

Mózes Ferenc

Faludi Viktória

Feri bácsit ki ne ismerné? Rendezvényeink legaktívabb résztvevői közt tarthatjuk őt számon: fiatalos lendületét, lelkesedését, jókedvű tanulmányát akár egy pályakezdő fiatal is megirigyelhetné. Néha nem a körülmények okán, hanem éppen annak ellenére őrzi meg valaki optimizmusát, jó kedélyét. Személyes bemutatkozásában nemcsak egy nagyszerű életpályát, egy kedves, szerény embert ismerhetünk meg közelebbről, hanem egy olyan személyiség bontakozik ki előttünk, akitől érdemes tanulni.

1947-ben, a hadiállapotok után érettségiztem a Kossuth Lajos Felsőkereskedelmi Középiskolában. Utána valamiből élni kellett, így lettem 1947 nyarán „zulager” keresztapám, a kőműves kisiparos mellett. Ez még mindig nem a nyomdaipar.

A háború után volt mit újjáépíteni. Ebből bőszeggel kivettem a részem. De nem ez volt az életcélom. Nagy volt a munkanélküliség 1947-ben, bár építenivaló sok volt.

1947-ben jelent meg Magyarországon az első és sokáig egyedülálló napilap, a MAGYAR NAP. Ekkor zajlott a Hekus Dönci-ügy, ami az alapot adta a lapindításhoz. (Az akkori Corvin nagyáruház alagsorában gyilkolta meg Hekus Dönci az egyik eladólányt.) Az Athenaeum Irodalmi és Nyomdai Rt.-nél indította el a kiadó a MAGYAR NAP című déli napilapot. Ehhez kerestek többek között nyomdai segéd munkásokat. Az egyik ismerősöm, aki ez idő tájt itt volt főgépmester, szólott, hogy volna-e kedvem itt dolgozni. Mivel a háború utáni éhezõ és rongyos világban nagy szó volt, ha valaki elégánsan járt és jól élt, a szememben azt jelentette, hogy aki a munkások elitjéhez tartozik, érdemes követni. Idősebb Csorba János, az Athenaeum Nyomda mélynyomó főgépmestere ide tartozott.

1947. augusztus 14-én én is ezen elit világ legkisebb beosztású tagja lettem az Athenaeum Nyomdában, harmadik ember a segéd munkások között a mélynyomó-rotációs gépteremben. Dicsõ múlt. Az öltözöszekreányek a rotációs gép mögött voltak. Köztudottan a munkavédelem nevét sem ismertük, nem volt jó a légcsera, a magunkkal vitt étel úgy

Mózes Ferenc

magába szívta a toulollal kevert benzolt, hogy egy felvágottat alig lehetett megenni.

Magánügy, egyszer a magammal vitt étel egy részét hazavittem, és mivel az étel az idő tájt nagy kincs volt, apám megette, utána három napig beteg volt.

Mikor milyen alapképzettséget szereztem? Ez igen érdekes kérdés részemre. Nincs jó válaszom. Bár jövő augusztusban lesz 60 éve, hogy folyamatosan

és teljes munkaidőben a nyomdaiparban dolgozom, sok ágát ismerem, sajnos semmilyen nyomdaipari szakmám sincs.

Milyen szakmai ismeretekkel rendelkezem? 1956–1957-ben a jó nevű Kandó Kálmán Villamosipari Főiskolán rádióműszerész-képesítést szereztem. A hajdani Könnyűipari Minisztérium szervezésében anyaggyártó, munkaszervezési képesítést nyertem. 1952-ben kísérletet tettem a műszaki egyetemre való bejutásra. Mivel az idő tájt a József Nádor Közgazdasági és Műszaki Egyetem még egy intézmény volt, és a kereskedelmi érettségivel nem lehetett felvételizni a műszaki egyetemre, ezért úgy gondoltam, egy évet abszolválok a közgázón, és utána kérem az átigazolásomat a villamos karra. Fél évet abszolváltam, de állandó éjszakás műszak mellett nem tudtam minden nap bejárni az egyetemre. Így abbahagytam.

1959-ben már lehetett jelentkezni bármilyen érettségivel és megfelelő felvétellel az akkor már különálló Műszaki Egyetemre (BME). Hat év volt az esti képzés, amit a villamoskar műszer ágazatán sikerrel teljesítettem, egy regiszterszabályozó rendszer elektronikus vizsgálógenerátorának tervezésével és megépítésével. Így lettem a nyomdaiparban talán az első elektronikus műszer mérnök 1964-ben.

Mai szemmel rosszul alakult a pályám (nem ajánlom senkinek), mindenki tévedhet, de csak utólag jön rá. 1947-től 1988 végéig az Athenaeum Nyomdában dolgoztam, fél év híján 42 esztendő. Ez a nyomda volt az éltetőm, a tanító, a keserűségem és a boldogságom. Kezdem segédmunkásként legalul. Mivel abban a csapatban ketten érettségiztünk, a mi feladatunk volt, hogy a hét utolsó munkanapján, ami akkor még szombat volt (hatnapos munkahét), kitakarítsuk a fürdőt és a WC-t. Ez idő tájt megértük azt, hogy mi nyomdászok voltunk a „munkásarisztokrácia”, lásd Kossa István hajdani szakszervezeti vezető (volt BSKRT villamosellenőr) elméleti munkáit.

Az is igaz, hogy 1948-ban segédmunkásként többet kerestem, mint 1975-ben gyárigazgatóként. 1948-ban volt a Világifjúsági Találkozó Budapesten, emiatt sokat kellett dolgozni. 1952-től hangsbemondóként, majd műszerészként dolgoztam. A mélynyomatást az akkori idők egyik legkiválóbb mesterétől, Laborcz Sándortól tanultam, aki akkor az íves mélynyomó gépterem vezetőjeként, főleg Palátia gépeken dolgozott. Tette ezt mindaddig, míg koholt vádak alapján, mint jobboldali szocdemet egy éjjel el nem vitték. Szép kort

ért meg, a sok megpróbáltatás ellenére 96 évet élt, az idén búcsúztunk el tőle.

Az egyik felejthetetlen élményem, amikor 1957-ben a Gyémántház helyére elkezdttük építeni a saroképületet. Ez a hely a mai napig élő Duna-meder, ahol ma is folyik a víz, de az itt élőknak sejtelmük sincs róla. Itt úgy lehetett alapozni, hogy ún. vákuumkutas víztelenítéssel éjjel-nappal szivattyúzták a vizet, depressziót előidézve a környező talajban, hogy alapozni lehessen.

Nagy élmény volt az akkor új színes mélynyomatás bevezetése, és az első nyolc nyomóműves, két hajtogatóművel felállított, fűzőapparáttal ellátott, Cerutti rotációsgép.

1969-ben kaptam igen erős támogatást a teljes nyomdaipari rekonstrukció, Nyers Rezső segítségével (aki maga is nyomdász, szedőként kezdte pályafutását, majd szerzett közgazdász képzettséget). Ekkor települtek ki a belvárosban már fejlődésükben beszorított nyomdák a külső kerületekbe Budapesten. Néhány példa: az Athenaeum és Kossuth a Jászberényi út mellé, a Zrínyi Csepelre, a Révai később Óbudára, az Offset Mátyásföldre, a Szikra a Duna-partra. Ez akkor óriási fejlődés volt, más körülmények közt más gazdasági és politikai rendszerben.

Ez adta szakmai pályám egyik meghatározó élményét, az Athenaeum egy részének áttelepítését a Jászberényi út–Kozma utca sarokra. A terület kijelölésétől a tereprendezés, a tervezés, a technológia kiválasztása, az építés, a gépkonstrukció-kialakítás, az üzembe helyezés, majd a kész üzem tíz éven át tartó vezetése, minden gondjával, bajával nagyon nagy élmény volt. Ez az üzem még ma is működik igaz, más (ofszt) technológiával, és a Szikra neve alatt. 1988 decemberében búcsúztam az Athenaeumtól, fájó szívvel.

1989-ben rövid ideig a Corvin Bankban voltam műszaki ellenőr. 1990 májusától mérnökként dolgoztam az Apollo Kft.-ben, 1991 augusztusa óta, ügyvezetőként. Itt ismertem és tanultam meg a flexónyomatást, amit nagyon megszerettem. Az Apollo Kft. vezetése mellett választottak meg a tulajdonosok 2003 decemberében az Offset és Játékkártya Nyomda egyik igazgatójának. Feladatom a műszaki és termelési területek irányítása.

Ez a három év ismét csodát hozott az életembe. A fejlesztések során került üzemünkbe az akkori idők legkurrensebb CtP-rendszere a Creótól, majd a legmodernebb B1-es KBA ívfordító és lakkozó művel szerelt íves ofsztgépei. Azóta most szerel-

tünk fel és helyeztünk üzembe egy B1-es hibrid, íves ofszetgépet. Az elmúlt esztendőben és ez év során teljesen megújult a kötészet. Ma már kinőtük a három műszakos üzemet, és a folyamatos üzemet szervezzük.

Az életutam kissé ipartörténetire sikeredett, de gondoljanak bele, amikor kezdtem, még napi berendezés volt a lábbal hajtott téglajsajtó, és a lendkerekes, kézzel hajtott egyenes vágógép, a winkli, az ár, a kézzel asztal körül történő összehordás, a kancsós maratás. Ma az íves gépek 18 000 fordulat/óra névleges teljesítményre készülnek, az ofszet rotációsok 60 000–80 000 effektív fordulatra képesek, CtP-berendezések bárholnan küldött anyagot rövid negyedóra alatt kész nyomólemezzé formálnak, óránként 5000–7000 ragasztókötés, vele a komplett feldolgozás nem elérhetetlen álom.

Az Athenaeumban – többek között – egy olyan igazgatóval dolgoztam együtt, aki élt-halt a szak-

májáért, az üzemért, a rendért, a tisztaságért, a kulturált munkavégzésért. Ez az ember Soproni Béla volt, az egyik ösbőlény, akitől sokat lehetett tanulni, s aki tanulásra biztatott.

Ha lehet mottót hagyni az utókor részére, akkor én azt tapasztaltam, hogy úgy lehet sikeresen, eredményesen dolgozni, ha a kollégáimat is meg tudom nyerni a célnak.

A régi időkben a szakma szeretetét, az elhivatottságot, a tanulás utáni vágyat őrizném. Nehéz úgy az őrzés, a mai motivációk ennek sokszor elmentmondanak.

A nyomdaipar nyelve régebben a német volt, ma már az angol az uralkodó, nem csak a számítástechnikában, hanem az ipar teljes területén. Jó példa volt erre a legutóbbi Drupa, ahol a német cégek is majdnem kizárólag angolul tartottak előadásokat. Sajnos itt lemaradtam, mert csak a német szakmai nyelvet beszélem.

Villamos energiát szolgáltató papírok

Mint már ismeretes, a *passzív RFID*-címkék saját áramellátással nem rendelkeznek, a működésükhöz szükséges villamos energiát közvetlen vezetékes összeköttetés nélkül, távolból, külső feszültségforrásból gyűjtik össze. Az *aktív RFID*-címkék áramellátására pedig egyre többféle megoldás létezik. Közülük érdemes felfigyelni az izraeli *Power Paper Ltd.* cég által gyártott és forgalmazott ún. „energia-papírokra”, a vékonyrétegű, flexibilis *energia cellákra* és nyomtatott elemekre. Ez utóbbiak olcsóak, hajlékonyak és könnyűek. Többretegű felépítésűek, polimer nyomathordozón elhelyezve többek között katód- és anódreteget, vezetőképes és félvezető festékretegeket, szigetelő és elválasztó rétegeket tartalmaznak. Nyomtatott elemenként 1.5 V feszültségű áramot stabilan termelnek, élettartamuk két-három év, tehát több a hagyományos elemeknél! Ezalatt összesen 500 üzemórán keresztül képesek áram-

mal ellátni valamely nyomtatott elektronikát vagy biztosítani 30 000 különböző üzenettovábbítás energiaszükségletét. E stabil képességük biztosítja számítástechnikai, informatikai berendezésekben, a különféle fogyasztási termékeken, csomagolóanyagokon és címkéken, az újságokban, magazinokban a nyomtatott feliratok, képmegjelenítők (diszpléjek), animációs grafikák, miniatűr adó-vevő készülékek, RFID- és SMART-termékek, elemtáplálású passzív címkék (*Battery Assisted Passive Labels*) elhelyezésének a lehetőségét. Nehézfémeket nem tartalmaznak, ezért környezetvédelmi problémát nem okoznak! Áramutést, elektrosokkot, tüzet, robbanást nem idéznek elő.

Bővebbet a http://findarticles.com/p/articles/mi_hb3238/is_200112/ai_n7951863, illetve a www.power-id.com honlapokon.

(E. E.)